

Hafta içinden notlar :

Bir yığın kitaba dair düşündüklerim

Millî Eğitim Bakanlığının son yayınları - Çocuk edebiyatı
Edgar Wallace, in zabıta romanları ve saire

Yazan : Halit Fahri Ozansoy

Hangi birinden bahsedeyim? Aylardır yine masamın köşesin de biriktikler. Hepsini ayrı ayrı alâka çekici, güzel ve faydalı eserler... Güzel anlamında edebî değeri işaretiliyorum. Böyleleri estetik bakımdan faydalıdır. Bir de, estetik bir hazza da - yanmasalar bile, eğlendirici, düşündürücü, şu veya bu şekilde ilgi ve bilgi verici yayınlar var. Böyle olunca da, meselâ tam bir bilgi eserle, iyi tertiplenmiş bir polis romanı arasında, zekâyı işletmek yönünden bir yakınlık bile bulabiliriz. Bunun için, son zamanda bize gönderilen eserlerden bir kısmını bir panoramaya halinde bu makalenin iki sütünü arasına sermek istiyoruz. Bu çizgiler, kısa birer haber mahiyetinde de olsalar, ihtimal okuyucular için ufak bir fayda sağlayabilirler.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI — Çeşitli ansiklopedi fasikülleri ara vermeden çıkarılmaktadır. Son olan İslâm ansiklopedisinin 45 inci, İnönü ansiklopedisinin 29 uncu, «Tarih deyimleri ve Terimleri» nin 9 uncu fasikülleri yayınlandı.

Diğer taraftan klâsikler serisi yayınları da devam etmekte dir. Bunların arasında şimdilik şunları bildirelim:

a) Moliéreden bir perdelli Don Garsie de Navarre; öyle sanırım ki, bu eserin tercüme ve neşri üzerine, Moliére serisi a-şağı yukarı tamam olmuştur. Gelecekte, Moliérenin bir kaç komedi - baleti kalıyor ki, onlar da pek ehemmiyetli eserleri sayılmazlar.

b) H. de Balzacdan Cousin Pons — Balzacın Yoksul Hısmımlar namı altında, İnsanlık Komedisi serisinin ayrı bir grup teşkil eden üç romanından biridir. Bunların diğer ikisi de Pierrette ile Cousine Bette'dir. Pierrette henüz tercüme edilmiş olmamakla beraber, Cousine Bette evvelce klâsikler serisinde çıkmıştır.

Ponse, akrabalarının hakareti uğramış ve aile yuvasından koğulmuştur. Başına gelen maceralarda bu başlangıcın büyük tesirleri vardır. Müzik ve koleksiyon meraklısı Pons'un romanı okunmağa değer. Eser kuvvetli bir karakter ve muhit romanıdır.

c) Gösta Berling — İsveç edebiyatının bir şaheseri. Selma Lageröf, bu ilk eserle, ismini gerek memleketine, gerek dünyaya tanıtmıştı.

Etrafını atlı derbederler, bizim tabirimizle harabatiler çeviren Gösta, bu harikulâde ef-

sanenin kahramanıdır. Zevke düşkündür, baştan çıkarıcıdır, musikişinastır ve şairdir. Bir kelimele, bu kahraman, bir İsveç Grano'sudur.

Selma Lagerlöf'un eserleri, Andersen'in hikâyeleri gibi, şimdiden, çağdaş medeniyetin klâsikleri arasında yer almıştır.

d) Hikâyeler I (Turgenev) — Meşhur Rus edibinin dört büyük hikâyesi, Üç Karşılaşma, Faust, Asla, Aşkın zafer şarkısı, bu birinci cildin içindedir. Bu hikâyelerin öz vasfı, aşka bağlılık diye açıklanabilir. Faust hikâyesinde, yaşlanan bir adamın son aşk tahlillerini okuyoruz. Fakat eseri Türkçeye çeviren Şahin Akalın'ın önsözünde söylediği gibi, Turgenev'in «gerek üslup, teknik, gerekse vazgeçemediği konusu olan aşkı anlaması, anlatması bakımından örnek sayılabilecek» hikâyesi Asla üzerinde daha fazla durmak gereklidir. Bu hikâyede, tabiat tasvirleri de emsalsiz bir güzelliكتedir.

Millî Eğitim Bakanlığı, bahsi ni ettiğimiz bu son klâsik eserlerle, klâsikler serisine çok değerli birkaç cild daha ilâve etmiştir.

ÇOCUK EDEBİYATI YAYINLARI — Nakli Tezel, bugünkü çocuk edebiyatımızın en kuvvetli yazarlarından biridir. Masal üslubunu harikulâde bir inçelikle kullanıyor. Son yayındığı Kırk Kardeş, küçük okuyucuların zevkle okuyacakları bir hikâyeciktir. Müellif, bu eserle, ırlılı ufaklı çocuk roman ve hikâyeleri serisini 19 uncusunu yayınlamış bulunuyor. Bu yol da aynı muvaffakiyetle devamını gönülden dileriz.

GÜZEL BASKI VE DOĞAN KARDEŞ YAYINLARI — Son zamanda, Doğan Kardeş yayınları arasında, baskı nefaseti bakımından, bizde şimdiye kadar hiç bir çocuk edebiyatı kitabının erişemediği iki eser çıktı. Biri Eflâtun Cem Güney'in «Açıl Sofram Açıl!»; diğeri, Beyhan Ezcacıbağının Karl Ewald'dan dilimize çevirdiği Tabiat - Ana Anlatıyor kitabı. Birincisi kuşe kâğıda harikulâde renkli resimlerle ve büyük kıtada basılmış, öteki de Avrupadan hususî getirilmiş bir kâğıda basılarak kara kalem, küçük fakat çok artistik resimlerle süslenmiş.

Birinci eserde Eflâtun Cem'in nefis masal dili, ikincisinde de berrak ve temiz bir tercüme buluyoruz. Bu eserde tabiat canlanmış, dile gelmiştir. Bilhassa deniz, dünya ile kuyruklu yıl-

dız, Örümcek, Anemonlar, Arı Bey, Küstah serçe, İhtiyar Söğüt Ağacı, Sis, Leylek ile Solucan gibi fasillere ve şahıslara, küçükler kadar büyüklerin de zevkle okuyacakları sayfalar dır.

Doğan Kardeş yayınları arasında «Nedir? Niçin, Nasıl?» namı altında çıkan seriyi de ayrıca takdirle karşılamak lâzımdır. On beş kuruş gibi çok ucuz bir flatla yavrularımıza tabiat hakkında çok faydalı bilgiler veren bu seri, her çocuğa sunulacak en güzel hediyedir.

Güzel Kardeş ve Aile bakım evinde, son zamanda bir takım resimli turizm reklamları da basılmıştır. Bunların nefaseti, ni, daha evvel Basın ve Yayın Umum Müdürlüğünün bastıkları ile karşılaştırınca hayretler içinde kaldık. Umum müdürlük gününkiler ne kadar iptidai ve berbad reklamlarsa, berikiler o nisbette canlı ve güzeldir. Yalnız bilmem neden, bunlar henüz İngilizce olarak basılmışlar. Fransızcalarını da basmalı ve dünyaya dağıtmalı.

Yalnız, bunların arasında benim gördüğüm bir İngilizce turizm reklâmının kapağında Kız Kulesi resmini değiştirmek lâzım. Çünkü ne kadar parlak ve net basılmış ta olsa, önünde tahtadan kulübeler yoktur. Bu nu düşünmeden klişesini yaptırarak ayıp doğrusu! Takdirimiz, bu noktada durur.

(Devamı Sayfa 8, Sü. 1 de)

Hafta içinden notlar:

Bir yığın kitaba dair Düşündüklerim

(Baştarafı 5 inci Sayfada)

ZABITA ROMANLARI — Bu haftaki yazımı kapamadan, meşhur İngiliz zabita romancısı Edgar Wallace'ın Köprü Kitabevi tarafından yayınlanan «Haydudlar Geçidi» ve «Yeşil Hayalet» gibi romanlarının git-tikçe alâkayı çektiğini söyleme Uyum. Hakikaten bu türlü roman nevinde en büyük üstad sayılan Wallace'ın romanları bu sıcak tatil aylarında en büyük zevkle okunacak meraklı eserlerdir. Entrikaları ustalıklı ve çok düşündürücüdür. Bir

HİKÂYE:

İhanet ve cezası

(Baştarafı 5 inci Sayfada)

evine düşkün bir koca tasavvur edemezsin.

Henry:

— Canım bütün bunları bana anlatmada bir mâna bulamıyorum, dedi. Seni herkesten ve kocandan fazla seviyorum, hele bir şehre varalım, orada biraz dinlen, eminimki sükûnet bulacak ve «ben yolda neler saçmaladım sevgilim» diyeceksin. Şimdi şöyle yaslan omuzuma, bir sigara yakarmısın? İstemiyormusun? Pekâlâ, Lisette, ben sensiz ne yapabilirim ki...

— Fakat Henry, beni anlamak istemiyorsun, şimdi beni geriye çeken yavrularımın sevgisidir, senin sevginin üzerine taş basabileceğimi anlıyorum, fakat onlarsız asla yapamıyacağım, sana yalvarırım Henry, beni yuvama döndür, seninle yola çıkmakla büyük bir günah işledim, fakat gine çok sevdiğim senden bana yardım etmen için rica ediyorum, İstiyormusun Henry, sana yalvarıyorum, ayaklarını öpeyim, saat daha onbir, bir saata hiçbir şey değişmeden evimde olabilirim.

Henry içinden: «Biraz daha uzaklaşınca nasıl olsa sakinleşecek» diyor, biran evvel tepeyi aşmak için bütün kuvvetle gaza basıyordu.

«Onu seviyorum, onun her arzusuna boyun eğmeliyim» diye bir tereddüt anı geçirdi, fakat onun cayacağını da hesaplıyarak susuyordu. Şimdi araba yokuşu tırmanmış, tepeyi aşarak bir köyü arkada bırakmıştı. Artık yol düz, fakat virajlı idi.

Süratle koşan arabanın arkasından kalkan toz bulutu çam ağaçları arasında kayboluyor, ışık çalarak ormanı dolaşan rüzgârdan otomobil, bitip tükenmez homurtularla şikâyet ediyordu. Genç kadın «Henry», diye bağırdı, «sana yalvarıyorum, geriye dön.» Henrynin koluna sıkıca yapıştı, «eve dönmek istiyorum, Henry, beni evime götür ne olur, Henry, şimdi çocuklar mektepten eve dönecekler, beni bulamayınca ağlayıp duracaklar, ah Henry, ben bu acıya dayanamayacağım. Onlarsız yaşayamam ben, beni evime bırakacaksın değil mi? Niye susuyorsun, evet desene.»

Henry, «ne yapıyorsun» diye bağırdı, yolun kenarına kayan arabayı ortaya çekmek için direksiyona daha kuvvetle tutundu, fakat şimdi Lisette iki elile direksiyona sarılmış, «sen dönmezsen, ben çevireceğim» diye bağıırıyordu, arabanın içinde ayağa kalmış, sevgilisinin elinden direksiyonu almağa uğraşıyordu.

Henry ayağıle frene başmağa uğraşırken otomobil yolun kenarındaki çukurdan çam ağaçları arasına daldı, sonra orman şiddetli bir gürültü ile sarsıldı, bir kaç saat sonra kaza yerine gelenler parçalanmış iki ceset buldular, kadın yerinden kopmuş bir direksiyon parçasını hâlâ sıkıca tutuyordu...

biri arkasından muntazam bir surette yayınlanan bu Wallace romanları serisiyle Arsen Lüpen den sonra değerli bir macera romanları serisi daha kazanıyor demektir.

TÜRK HATİPLERİ — Taha Toros'un çok güzel bir baskı ile yayınladığı kıymetli bir eserdir. İçinde, Tanzımtattan bugüne kadar gelen bütün hatiplerin biyografyaları, resimleri ve hitabet nümuneleri var. Her zaman vesika olacak bir eserdir.

İKİ ŞİİR KİTABI VE KAYNAK DERGİSİ — M. Faruk Gürtunca'nın Tuna Gülü isimli ve albüm büyüklüğündeki eseri çıktı. Kitabın kabı gibi içeri-si de ressam Münifin birçok resimlerle dolu. Fakat itiraf edelim ki, biz, bu resimlerde, asıl ressam Münif pek göremedik. Nedense, bu defa, ressamın kalemine ve fırçasına biraz panayir zevki karışmış. Amma bu türlü resimler, son zamanda, gazetelere moda olmağa başladı dersenz, pek cevabım yoktur.. Zira bir sabah gazetesi de, her hafta pazar günleri ilâvesinde büyük Türk denizcisi Barbarossa izafetle acayıp bir sayfa icad etti. Öteki sayfaların ecnebi soğukluğu kadar, bu baş sayfanın uydurma yerliliği de doğrusu iç sıkımakta ve göz yormaktadır.

İşte Tuna Gülü'nün resimleri de onun gibi bir şey! eserin kenarına gelince, şunu itiraf etmeli ki, Faruk Gürtunca, çok kolay şiir yazıyor ve hani isterse manzum olarak bin sayfalık masallar ve romanlar da yazabilir! Amma, bu hikâyelerin her mısraı, her parçası, birer şiir bediası mıdır, orası şüpheli! Fazla romantik bir ruh ve hikâyecik, her sayfadan buram buram tütmektedir. Yalnız, ne de olsa, eski Türk kahramanlarının parlak hatıralarını tozlarından silkererek nazmın ve tahkiyenin eline teslim eden şairi takdir etmemek ve alkışlanamakta haksızlık olur. Esasen, yer yer, eserinden coşkunun bir izi de akmaktadır. İşte misal olarak hikâyeye kısmından değil, fakat türkülerinden birinin bir kıtasını buraya alıyorum:

Essin seher yelleri de,
Öpeyim şu elleri de,
Koksun Budin gülleri de;
Tuna gülüm, Tuna gülüm..

«Üç otuz para» isimli ve Ayhan Hünalp isimli küçük şiir kitabı ile Kaynak dergisinin son 30 uncu sayısı da bu son günlerin dikkate çarpan iki edebî hareketi sayılabilir. Ayhanın kitabından ayrıca bahsedeceğim.

Hep İstanbullu ararım
Bülbüllerin öttüğü Kavaklı-
dere akşamlarında

Diyan şairin orijinal ve hisli tarafları çok. Evet, onun eserin den ayrıca bahsetmiyelim.

Kaynakın son sayısına gelince, sondan yeni şiirlerle doldurduğu birkaç sayfası müstesna, baştan itibaren büyük bir kısmı. Yahya Kemalî bugünün şairi saymıyan genç şairlerin anket cevapları ile dolu. Onu ma zıye bağlı ve yarını olmıyan, sadece düzgün mısra yazan bir sanatkar olarak görüyorlar? Bilmem, siz ne dersiniz? Üzerinde durup düşünülebilir bir konu değil mi?

HALİT FAHRİ OZANSOY